

Biskoparna om lärande och undervisning

Ända sedan apostlarnas tid har kyrkan som en del av missionsuppdraget bedrivit undervisning. Den har varit nära förbunden med dopet. Varje ny kristen generation är kallad att tradera den kristna tron, att i ord, liv och handling föra ut evangeliet för att väcka tro på Jesus Kristus. Att kyrkoordningen definierar trosundervisningen som en del av församlingens grundläggande uppgift är väsentligt för Svenska kyrkans identitet som folkkyrka.

Kyrkans undervisning ska förmedla fakta om den kristna tron, om Jesus och Bibeln. Detta är viktigt i dop- och konfirmationsundervisningen men även i mötet med människor av annan tro som vill lära sig mer om Jesus och börja sin väg in i kyrkans gemenskap. Men kunskap är inte nog. Det handlar ännu mer om att alla – alla folk överallt – ska få höra evangeliet om Jesus Kristus som världens Frälsare. Syftet med kyrkans undervisning är inte främst att förmedla kunskap om kristen tro utan att väcka tro, överlåtelse till Kristus och ett liv i efterföljelse.

Då räcker det inte med att begränsa undervisningen till verbalt förmedlande. Hela kyrkans och varje kristens liv har del i undervisningsuppdraget så att det blir ett levande vittnesbörd som väcker tro. Som aposteln Paulus skriver: »Lär och vägled varandra, låt allt vad ni gör i ord eller handling ske i herren Jesu namn och tacka Gud fadern genom honom.»

Om detta kan man läsa i ett nytt biskopsbrev om lärande och undervisning: ... *och lär dem* ... (kan laddas ner från Svenska kyrkans hemsida). I Sverige har kristendomskunskapen under tidigare århundraden varit relativt hög. Den kristna tron har varit så självklar att den påverkat den enskildes liv och vardag i hela samhället. Men under det senaste seklet har detta förändrats radikalt med ökad oförståelse och bristande insikt i såväl kristen tro som i religion i allmänhet.

Utvecklingen har på ett sätt varit paradoxal. Å ena sidan har ett mångreligiöst samhälle vuxit fram med åtskilliga kyrkosamfund som lever bredvid andra religioner på den religiösa allmänningen. Svenska kyrkans tidigare monopolställning har berövats henne. Hon är i dag utsatt för hård religiös och andlig konkurrens.

Å andra sidan är okunnigheten om den kristna trons historiska och kulturella betydelse för framväxten av dagens samhälle enorm. Många debattörer, politiker och skribenter närmast förnekar kyrkans betydelse. Då talar vi inte bara om sekulariseringen utan om ideologisk sekularism och växande religionsfobi. Inom kyrkan kan detta anas som en ökande vaghet om Kristus, att det är lättare att tala om en gud i allmänhet än om den Gud som inkarnerats i Jesus Kristus. Tyvärr märks detta även i biskopsbrevet.

En gång stod skolan för mycket av undervisningen i kristen tro. I dag är det väl snarare tvärtom. Det är få som i dag får kristen undervisning i hemmen, och antalet barn och ungdomar i kyrkans verksamhet har minskat kraftigt. Det finns, som biskopsbrevet konstaterar, ett stort kunskapstapp vad gäller kyrka och tro. Därför krävs något radikalt nytt för att missionsbefallningen ska förverkligas. Men biskopsbrevet lever knappast upp till detta.

År 2019 beslöt kyrkomötet att uppmana till långsiktig och systematisk satsning på undervisning och lärande i hela Svenska kyrkan. Biskopsbrevet betonar att kyrkans undervisning i mycket handlar om att återupprätta relationen mellan kristen tro och människors liv, att låta evangeliet ta plats i människors hjärtan. Detta gör man genom att betona att kristen tro är både fakta och förståelse – fakta om att Gud har skapat oss och hela världen, att Jesus Kristus är hans enfödde Son, och att Anden leder och lär. Förståelse är en växande färdighet som leder till förtrogenhet med vad kyrkan tror och lär.

De fyra orden, *fakta, förståelse, färdighet, förtrogenhet* är som en minnesvers om vad kristen undervisning och lärande går ut på. Att vara kristen och leva som en lärjunge är att vara medveten om alla fyra: *fakta* om Jesus Kristus och frälsningens väg, *förståelsen* att Kristi försoning gäller också mig, *färdigheten* att kunna läsa Bibeln och be, *förtrogenhet* med kyrkans värld. I biskopsbrevet finns här en positiv ansats.

Men sedan förlorar sig brevet i teknikaliteter som när man presenterar tio sinsemellan olika pedagogiska modeller, från vad man kallar det bibliska till det estetiska och det symboliska lärandet. Vad var och en av dessa står för är lite oklart. Modellerna skymmer att det avgörande för många att säga Ja till Jesus har varit mötet med andra som gått trons väg och berättat om vem han är. Vittnesbörd är viktiga för att förmedla tron, att någon i samtal och undervisning visar både på lag och på evangelium, på såväl den egna synden som på Guds stora försoning, förlåtelsen och upprättelsen i Jesus Kristus. Prästen har att utifrån sitt löfte att *rent och klart förkunna ordet* en avgörande roll i detta.

Till hjälp för undervisningen avslutas biskopsbrevet med några centrala bibelord och händelser från både Gamla och Nya testamentet. Till detta fogas psalmer, viktiga böner och texter: Vår fader, Trosbekännelsen, De tio buden, Gud som haver barnen kär. Det nämns visserligen inte, men alla dessa är viktiga texter och bibliska sammanhang som utgjort kärnan i de katekeser och katekesförklaringar som varit centrala i den kyrkliga undervisningen. Biskoparna kunde ha varit tydligare med att dessa texter är en sorts kyrklig undervisningskanon, som format och förmedlat den kristna tron.

Enligt kyrkans episkopala ordning ska biskoparna tolka och utlägga vad tron och läran innebär för kyrkan och för enskilda kristna. Därför är det sorgligt att dessa inte är mer konkreta om själva kärnan, det omistliga, i den kristna tron. I stället för att fokusera på vad undervisningen ska handla om, väljer de att beskriva *hur* den ska gå till. Den pedagogiska metoden betonas mer än innehållet.

Kristen tro har ett innehåll, en struktur och en troslära. Om det i undervisningen sker en förskjutning från Jesus Kristus som evangeliets kärna och stjärna till den enskildes egen trospalett eller till tidstypiska samhällsfrågor som klimat och rättvisa, så kommer lagen att dominera över evangeliet, aktivismen över försoningen, kraven över nåden. Därför är det problematiskt och djupt allvarligt att sådana frågor som människans väg till frälsning och vad en levande och varaktig relation med Jesus innebär, lyser med sin frånvaro i detta viktiga dokument.

Kyrkans eget liv och tradition är en tidlös undervisning som burit genom generationerna: »Fråga tidigare slakten, håll fast vid vad fäderna funnit. Själva är vi födda igår och vet ingenting, som en skugga är våra dagar på jorden. Men de kunna undervisa dig, de kan tala till dig och förmedla sin insikt» (Job 8:8).